

Τρίτη, 26 Μαΐου 2007
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A1.1 Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Το κόστος των Βαλκανικών πολέμων κλόνισε την ελληνική οικονομία.
- β. Οι Δηλιγιαννικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες της Θεσσαλίας.
- γ. Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε) μετονομάστηκε σε Λαϊκό Κόμμα.
- δ. Το πρώτο παγκόσμιο Παν-ποντιακό Συνέδριο οργανώθηκε στη Μασσαλία το 1918.
- ε. Το Μάρτιο του 1921 ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλατατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους.

[Μονάδες 10]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας».
- β. Τάγματα εργασίας
- γ. «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις» (Κρήτη)

[Μονάδες 12]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- α. σελ. 140 σχολ. «Το Νοέμβριο του 1919 ... πριν την υπογραφή της συνθήκης)»
- β. σελ. 139 σχολ.: "αμελέ ταμπουρού" στα τούρκικα. Μια από τις μορφές καταπίεσης των Ελλήνων από τους Τούρκους στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. «Οι άνδρες άνω των 45 ετών ... εκτελέστηκαν». Επίσης, αποτελούσαν και μια μέθοδο εξόντωσης των Ελλήνων του Πόντου από τους Νεότουρκους και τους Κεμαλικούς.
- γ. σελ. 210 σχολ.: Μετά την απόλυση του Βενιζέλου από τη θέση του Συμβούλου Δικαιοσύνης και την πολιτική αδιαλλαξίας που ακολούθησε ο Πρίγκιπας Γεώργιος, τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο και όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής των αντιπάλων πολιτικών μερίδων ναυάγησαν. Γύρω από το Βενιζέλο συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα και σχηματίστηκε μια ισχυρότατη «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις». Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ.Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.

ΘΕΜΑ Α2

- A.2.1. Ποιες μεγάλες επενδύσεις έγιναν στην Αθήνα στους τομείς της υδροδότησης και της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος κατά την περίοδο του μεσοπολέμου;
[Μονάδες 12]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

σελ. 52 – 53 σχολ. «Οι ραγδαίες αλλαγές ... τραμ και λεωφορεία».

- A.2.2. Ποιες ενέργειες έγιναν μετά την αναχώρηση των ξένων Ναυάρχων για την οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας μέχρι και τη συγκρότηση της πρώτης κυβέρνησής της;
[Μονάδες 16]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

σελ. 206 - 207 σχολ. «Μέσα σε μια απερίγραπτη φρενίτιδα ... ορίστηκε ο Ελευθέριος Βενιζέλος». (Οι πληροφορίες της 1^{ης} παραγράφου του κειμένου μπορούν να αναφερθούν συνοπτικά από τους μαθητές.)

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις σχετικά με το Σύνταγμα του 1844:

α. να αναφερθείτε στις βασιλικές εξουσίες και στη σημασία του δικαιώματος της καθολικής ψηφοφορίας

[Μονάδες 13]

β. να αποτιμήσετε τη σημασία της θέσπισης του Συντάγματος του 1844 στην εξέλιξη του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα

[Μονάδες 12]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Σύνταγμα μοναρχικό, τον συντηρητισμό του οποίου δεν αναιρούσαν οι αρκετές φιλελεύθερες διατάξεις που κατάφεραν να επιβάλουν τα προοδευτικότερα στοιχεία της Εθνοσυνέλευσης, [...] το Σύνταγμα του 1844 συμπλήρωναν με έναν επαναστατικό για την εποχή του εκλογικό νόμο.

Πρόκειται για τον εκλογικό νόμο της 18^{ης} Μαρτίου 1844 που ψήφισε η Εθνοσυνέλευση [...] και που αναγνώριζε το διακαίωμα του εκλέγειν «εις όλους τους εντός του βασιλείου γεννηθέντας Έλληνας» που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους και είχαν «ιδιοκτησίαν τινά εντός της επαρχίας», είτε κινητή, όπως διευκρινίστηκε στη σχετική συζήτηση, είτε ακίνητη «προσοδοφόρον και φοροτελή¹» ή που εξασκούσαν «οιονδήποτε επάγγελμα ή αναξάρτητον επιτήδευμα» [...]. Καθιερώνοντας έτσι ουσιαστικά την καθολική και – με μία σειρά άλλων διατάξεων – την άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη της Βουλής, η Εθνοσυνέλευση [...] πρωτοπορούσε, σε σχέση με τα ισχύοντα στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες της εποχής.

¹ιδιοκτησία φοροτελής : η ιδιοκτησία που υπόκειται σε φορολογία

Νίκος Κ. Αλιβιζάτος, *Εισαγωγή στην Ελληνική Συνταγματική Ιστορία*,
 Αθήνα – Κομοτηνή 1981, σσ.65-66

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στην βαθμιαία ενίσχυση του ρόλου του κοινοβουλίου και στο συνακόλουθο περιορισμό των υπερτροφικών εξουσιών του μονάρχη συνετέλεσε και η καθιέρωση με νόμο της σχεδόν καθολικής και άμεσης ψηφοφορίας (όλοι σχεδόν οι Έλληνες πάνω από 25 χρονών είχαν δικαίωμα ψήφου) [...] Η καθολική ψηφοφορία προώθησε σταδιακά την πολιτική χειραφέτηση των λαϊκών στρωμάτων και, όπως όλοι οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί, συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής ιδεολογίας.

Γιώργος Αναστασιάδης, *Κοινοβούλιο και Μοναρχία στην Ελλάδα*,
 Θεσσαλονίκη 1995, σσ. 20-21

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Για τις βασιλικές εξουσίες: σχολ. βιβλ. σελ.71 «Στο Σύνταγμα καθορίστηκαν ... σελ.72 αρμόδιου υπουργού» και σελ. 72 «προβλεπόταν η ύπαρξη Βουλής ... το αξίωμά τους ισόβια.»

Για τη σημασία του δικαιώματος της καθολικής ψηφοφορίας: Στο Σύνταγμα του 1844 σχολ. βιβλ. σελ 72 «κατοχυρώνόταν ... παγκόσμια πρωτοπορία».

Τα παραπάνω επιβεβαιώνουν και οι πληροφορίες του κειμένου Α', αναφέροντας ότι, παρά το συντηρητικό χαρακτήρα του, το Σύνταγμα του 1844 συμπληρωνόταν από ένα «επαναστατικό» για την εποχή του εκλογικό νόμο, ο οποίος «πρωτοπορούσε» σε σύγκριση με όσα ίσχυαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σύμφωνα με αυτόν προβλέπονταν ελάχιστες εξαιρέσεις από το δικαίωμα ψηφοφορίας, για τους άνδρες άνω των 25 ετών που είχαν γεννηθεί στο ελληνικό βασίλειο.

Ουσιαστικά δικαίωμα ψήφου είχαν όσοι είχαν ιδιοκτησία (κινητή ή ακίνητη) ή ασκούσαν κάποιο επάγγελμα.

Η θέσπιση του δικαιώματος της καθολικής ψηφοφορίας σελ.72. «δημιούργησε νέους όρους ... διεκδίκησης συμφερόντων».

Σύμφωνα με τις πληροφορίες του κειμένου Β' η καθολική ψηφοφορία συνετέλεσε «στον περιορισμό των υπερτροφικών εξουσιών του μονάρχη», στην «πολιτική χειραφέτηση των λαϊκών στρωμάτων» και «στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής ιδεολογίας».

β. Σχολ. βιβλίο σελ. 70-71 «Η επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου ... θεμελιώδη δικαιώματα».

Σύμφωνα με το κείμενο Α' το Σύνταγμα του 1844 ήταν μοναρχικό και συντηρητικό, παρά τις αρκετές φιλελεύθερες διατάξεις που περιείχε, καθώς το σχολικό βιβλίο (σελ. 72) αναφέρει ότι δεν υπήρχε πρόβλεψη για τα κόμματα και (σελ. 71) δεν κατοχύρωνε το δικαίωμα του σενέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, στοιχείο που μπορούσε να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών. Επιπλέον, σελ. 72- 73 «Ίσως οι φιλελεύθερες ανθρώπων που τα συγκρότησαν.»

Μπορεί να προστεθεί και η επόμενη πρόταση της σελ. 73 «Πάντως, τα κόμματα ... προοδευτικά - συντηρητικά».

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε τον τρόπο με τον οποίο ξεκίνησε η αστική στέγαση των προσφύγων – εύπορων και άπορων - μέσω της δημιουργίας συνοικισμών και οικισμών.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ως το τέλος του 1929 η Ε.Α.Π είχε χτίσει 27.000 περίπου κατοικίες σε 125 νέους συνοικισμούς και το κράτος 25.000 κατοικίες, χωρίς να έχει λυθεί το πρόβλημα της

άθλιας διαβίωσης σε αυτοσχέδιες τσίγκινες παράγκες 30.000 περίπου προσφυγικών οικογενειών.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ' , Αθήνα 1978, σ.302

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

... Κακήν κακώς, μην τα ρωτάς, πώς ζούσαμε. Έφτασε ο δεύτερος χρόνος της προσφυγιάς. Ήμασταν στα 1924 κι ακούσαμε πως γίνονται συνοικισμοί, για να κάτσουμε εμείς οι πρόσφυγες, στον Ποδονίφτη (= Ν. Ιωνία), στους Ποδαράδες (= Περισσός), στην Κοκκινιά.

Τότε ξέρεις πώς πιάνανε τα σπίτια στους συνοικισμούς; Πήγαινες εκεί, κρεμούσες ένα τσουβαλάκι ή ό,τι είχες σ' ένα δωμάτιο και το σπίτι ήταν δικό σου. Ατελείωτα ήταν ακόμη κεραμίδια δεν είχανε, πόρτες δεν είχανε, παράθυρα δεν είχανε. Και μερικά που είχανε πόρτες και παράθυρα πηγαίνανε άλλοι τη νύχτα και τις βγάζανε και ανάβανε φωτιές να ζεσταθούνε, να μαγειρέψουνε...

(Μαρτυρία Μαριάνθης Καραμουσά από το χωριό
Μπαγάρασι κοντά στα Σώκια)

Η Έξοδος (έκδοση του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών) τ. Α',σ.195

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Την αστική αποκατάσταση των προσφύγων ανέλαβε περισσότερο το κράτος και λιγότερο η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (Ε.Α.Π.). Όσον αφορά στην αστική στέγαση των προσφύγων, αυτή συνάντησε αρκετά εμπόδια. Παρόλα αυτά, **σελ. 158, σχολ.** «η αστική στέγαση ξεκίνησε ... **σελ. 159, σχολ.** σε προσφυγικές οικογένειες για τη στέγασή τους».

Οι ιστορικές πληροφορίες επιβεβαιώνονται από το **Κείμενο Α'**, στο οποίο αναφέρεται ότι η Ε.Α.Π. είχε ήδη χτίσει ως το 1929 27.000 περίπου κατοικίες σε 125 νέους συνοικισμούς, ενώ το κράτος είχε κατασκευάσει 25.000 κατοικίες. Επισημαίνεται, επιπλέον, ότι 30.000 περίπου προσφυγικές οικογένειες συνέχιζαν να ζούνε κάτω από άθλιες συνθήκες μέσα σε αυτοσχέδιες τσίγκινες παράγκες.

Όσον αφορά στις συνθήκες στέγασης, υπήρχαν σαφέστατες διαφορές μεταξύ των εύπορων και των άπορων προσφύγων. Πιο συγκεκριμένα, **σελ.159, σχολ.** «Υπήρχαν βέβαια και οι εύποροι ... να ζήσουν για πολλά χρόνια».

Στις άθλιες συνθήκες στέγασης και διαβίωσης των άπορων προσφύγων αναφέρεται και η μαρτυρία της Μαριάνθης Καραμουσά (**Κείμενο Β'**). Καταθέτοντας την προσωπική της περιπέτεια, επισημαίνει ότι, αν και ήταν ήδη δεύτερος χρόνος της προσφυγιάς (1924) και είχαν αρχίσει να κατασκευάζονται οι πρώτοι συνοικισμοί (Ν. Ιωνία, Περισσός, Κοκκινιά), ήταν εντελώς ευκαιριακή και τυχαία η δυνατότητα απόκτησης στέγης. Πήγαιναν οι πρόσφυγες σε ημιτελή σπίτια χωρίς κεραμίδια, πόρτες και παράθυρα, για να κρεμάσουν τσουβαλάκια, προκειμένου να κατοχυρώσουν τη στέγη. Άλλοι παρέμεναν εκεί τη νύχτα για να ζεσταθούν και να μαγειρέψουν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολόγηση Ομάδας Α': Τα θέματα κρίνονται προσιτά στον καλά προετοιμασμένο μαθητή. Ήταν σαφώς διατυπωμένα, χωρίς δυσκολίες κατανόησης, με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του βιβλίου, καλύπτοντας και τα νέα κεφάλαια της ύλης.

Αξιολόγηση Ομάδας Β': Το θέμα Β1 απαιτεί τη βαθύτερη κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου, την ανάκληση και σύνθεση γνώσεων και την αξιοποίηση της κριτικής ικανότητας των μαθητών. Και στα δύο θέματα ο μαθητής οφείλει να τεκμηριώσει την απάντησή του και με αναφορά σε συγκεκριμένα χωρία των παραθεμάτων που δίνονται.

Συνολική αξιολόγηση: Τα θέματα είναι προσιτά για το διαβασμένο μαθητή. Ωστόσο, το Θέμα Β1 απαιτεί σχολαστική μελέτη του βιβλίου και οξυμένη κριτική ικανότητα, αποδεικνύοντας ότι η συστηματική εξάσκηση στην απάντηση πηγών (και όχι απλή αποστήθιση) αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ενός άριστου βαθμού.

